

DİL ARAŞTIRMALARI

Journal of Language Studies

Yıl/Year: 17, Dönem/Period: 2023-Güz/Autumn, Sayı/Number: 33

ISSN 1307-7821 | e-ISSN 2757-8003

HABERLER
News

Hocamız Prof. Dr. Ahmet B. Ercilasun 80 Yaşında

Leylâ Karahan

Prof. Dr., TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümü, Ankara/Türkiye

e-posta leylakarahan@yahoo.com

orcid 0000-0001-9806-7235

Atıf

Citation

Karahan, Leylâ (2023).
Hocamız Prof. Dr. Ahmet B.
Ercilasun 80 Yaşında. *Dil
Araştırmaları*, 33: 277-282.

Başvuru

Submitted

21.09.2023

Revizyon

Revised

27.09.2023

Kabul

Accepted

28.09.2023

Çevrimiçi Yayın

Published Online

27.11.2023

Bu yıl Türk Dil Kurumu, Türklük biliminin çağımızdaki en önemli temsilcilerinden Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun için doğumunun 80. yılında bir armağan kitap yayımladı. Bilindiği üzere Ercilasun, 1990'lı yıllarda Türk Dil Kurumu başkanlığı yapmış; bu görevi sırasında Türk diline ve kültürüne çok değerli hizmetlerde bulunmuştu. Kurum, bu armağanla bir kadirbilirlik örneği göstermiş oldu.

Doğumunun 80. Yılında Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun Armağanı başlıklı kitabın editörlüğünü Hocamızın öğrencileri olarak ben ve Hüseyin Yıldız üstlendik. İkimizi de çok heyecanlandıran bir görevdi bu. İlk önce kitabın sınırını belirlememiz gerekiyordu.

Makaleler için genel bir duyuru yapsak, biliyoruz ki yüzlerce kişi bu kitaba yazı göndermek isteyecekti. Akademisyen olan öğrencileriyle sınırlandırsak, yine birkaç ciltlik bir kitap ortaya çıkacaktı. Belirli bir ölçüyü aşmamamız gerekiyordu. Biz de sınırlandırmada “ünvan” ve “alan” ölçütünü esas aldık ve davet yazısını sadece Hocamızın üniversitelerde doçent ve profesör olarak görev yapan ve dil alanında akademik çalışmaları bulunan öğrencilerine gönderdik. Göndermek zorunda kaldık, demek daha doğru olacak... Ümit ediyoruz ki diğer meslektaşlarımız bizi anlayışla karşılamışlardır.

Yazılar, zamanında elimize ulaştı. Kitap için ön hazırlıklar, gönderilen yazıların dizgisi, Hüseyin Yıldız tarafından yapıldı. Gençler, bu tür işlerde son derece başarılı... Ben de bütün yazıları iki defa okudum, gerekli düzeltmeleri yaptım. Yazıların son şekli yazarlara gönderilerek onların onayı alındı ve kitap basım sürecine girdi. Zaman daralmıştı, biz kitabı Hocamızın doğum günü olan 8 Şubat’a yetiştirmek istiyorduk. Neyse ki Kurum yetkililerinin özel gayretleriyle kitap çok kısa bir sürede basıldı. 1235 sayfalık hacimli bir kitap oldu.

Hazırladığımız bu kitapta neler var?

Kitabın sunuş yazısı Türk Dil Kurumu Başkanı Güler Gülsevin tarafından yazıldı. Gülsevin yazısında “bütün dünyada tanınan bir aksakal” olarak takdim ettiği Hocamızın Kurum’daki hizmetlerine değiniyor. Ön Söz’ü, Hüseyin Yıldız’la birlikte yazdık. Hocamızın akademik hayatımızdaki yerini ve duygularımızı anlattık, bu bölümde. Kitapta, Hocamızın öz geçmişinin ve eserlerinin anlatıldığı bir bölüm de var. Bu bölümü Hüseyin Yıldız hazırladı. Daha sonra Nuray Tamir’in hocamızla yaptığı geniş bir söyleşi yer alıyor. Söyleşiler, kişinin herkesçe bilinen kimliği dışındaki özelliklerini de tanımamızı sağladığı için her zaman ilgi çekici oluyor. İşte Hocamızın ifadelerinden bazıları:

“İlkokul yıllarında ben Asya, Avrupa haritalarını, dünya haritalarını filan çizdim... Ülkelerin bayraklarını ezberledim, başkentlerini ezberledim. İlkokul dört-beş bahsettiğimiz yıllar. Türk dünyasını daha çok lise yıllarımda hayal etmeye başladım.”

“Lise yıllarında tabii ki Türk Dili ve Edebiyatı okumayı baştan beri düşündüm ama onun yanında Siyasal Bilgiler Fakültesine de gidebileceğimi, Harp Okullarına da gidebileceğimi düşündüm... Çok sonraları iki mesleğe daha girebilirim diye düşünmüşümdür. Onlardan biri şehir mimarisi, birisi de filmcilik, yani yönetmenlik.”

Hocamız, akademik çalışma yapmak isteyenlere de şu tavsiyelerde bulunuyor:

“Diyelim ki elinize yeni bir akademik yayını aldınız, bir kitap... Bir tarafa atarsanız unutursunuz. Bir tarafa atmadan önce hemen onu baştan sona okumanız gerekmiyor ama ön sözünü okuyacaksınız, içindekileri okuyacaksınız, içindekilerden belki o anda ilginizi çeken bölümleri okuyacaksınız yani ileride o konuda bir çalışma yaparsanız bu kitabın içinde neler var aklınızda kalacak... Mutlaka yayınları takip edeceksiniz, onları okuyacaksınız. Alışılmış klasik yöntemleri elbette çok iyi bileceksiniz ama onlarla kendinizi sınırlamayacaksınız, yeni yöntemleri izleyeceksiniz. Lehçelerden en az birini, tarihî lehçelerin tamamını çok iyi bileceksiniz, özellikleri ile... Eski harfli metin okumadan bu iş olmaz, ister Çağatay alanı olsun, ister Osmanlı alanı olsun... En az bir yabancı dil, şu anda tercihan İngilizce, ikinci, üçüncü onun yanında iyi olur. İkinci, üçüncü tabii Almanca ve Rusça olabilir ama şart değil yani bir tanesi yetebilir. Şimdi makine tercümesi de ilerledi, makine tercümesi ile artık işler halledilebilir. Bir de yeni dil bilimi çalışmaları, metotları takip edilmeli. Bir insan kendisini bir akademisyen hissetmeli yani uçarılığı bırakacak bir akademisyen. Uçarı olmayacak, eğlenmeyecek demek istemiyorum. Herkes eğlenecek, bir akademisyene bunu da tavsiye ediyorum yani güzel saatler, güzel dakikalar geçirecek.”

Kitapta bu söyleşinin ardından “Anı Yazıları” geliyor. Bu yazılarda Bilge Ercilasun, Umay Türkeş Günay, Saim Sakaoğlu, İsmail Parlatur ve Naciye Ata Yıldız’ın Hocamızla ilgili anılarını okuyoruz.

Arkadaşları, dostları, öğrencileri, hepimiz Hocamızı ne kadar iyi tanışak da onu en iyi tanıyan, elbette eşi Bilge Ercilasun... Anılarında şunları anlatıyor, Bilge Hanım:

“Bican nasıl bir insandır? Aslında bunun cevabını herkes bilir. Hepiniz onu bazen benden iyi tanırırsınız. Ama ben burada onu yine de anlatmak istiyorum. Sakin, soğukkanlı, telaşsız, kendisiyle barışık, dünyayla, insanlarla, çevresiyle barışık... Huzur dolu bir insan... Alabildiğine mutlu, huzurlu, güvenli, etrafına huzur yayan bir kişilik yapısına sahip... Huzur, mutluluk ve güven saçan bir kişilik bu...”

Hocamızın başka bir özelliğini de yine Bilge Hanım’ın kaleminden okuyoruz:

“O, zamana bir bütün olarak bakar, zaman bir akıttır ve her an değişkendir, her an her şey değişebilir, ama yaşamak için o, bugünde değildir, ya geçmişte ya da gelecektedir. Geçmiş merak eder, tarihte okuduğu olayların ve kişilerin hangi şartlarda yaşadıklarını ve nasıl olduklarını, nasıl konuştuklarını, birbirlerine nasıl davrandıklarını, nasıl giyindiklerini, tavırlarını merak eder, hayal eder, düşünmeye ve hayalinde canlandırmaya çalışır. Geçmişin şartlarından hareket ederek tarihî ortamı şekillendirmeye çalışır, uğraşır.”

Daima akli geçmiştedir, uzak tarihtedir... Göktürkler veya Hunlar devrindedir..."

Kitabın "Akademik Yazılar" bölümünde Türk dilinin birbirinden farklı konularının işlendiği 66 makale yer alıyor. Köktürk ve Uygur yazıtları, Kutadgu Bilig, Dîvânü Lugâti't-Türk, Dede Korkut, mitoloji, fonetik, ağızlar, terim, kişi adları, çağdaş lehçeler, kiplik, yazım, metin analizi, kalıp sözler, söz varlığı, ekler, dilin kökeni, yazı çevrimi, Ercilasun'un romanları vb. konular, bu makalelerde ele alınıyor.

Kitabın sonunda da hocamızın özel hayatı ve meslek hayatıyla ilgili çeşitli fotoğrafların bulunduğu bir albüm bulunuyor.

Hazırladığımız *Doğumunun 80. Yılında Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun Armağanı*, 21 Mart'ta (2023) Türk Dil Kurumunun konferans salonunda yapılan bir törenle Hocamıza takdim edildi. Toplantıda AKDT Yüksek Kurumu Başkanı Yüksel Özgen ve Türk Dil Kurumu Başkanı Gürer Gülsevin birer konuşma yaptılar. Hocamızın çok eski dostu, meslektaşı Hamza Zülfikar duygu ve düşüncelerini, anılarını bizimle paylaştı. Azerbaycan Diller Üniversitesi Rektörü Kamal Abdullayev, toplantıya katılan bilim adamları, öğrenciler, konuklar Hocamızı anlattılar. Editörlerinden biri olarak ben de bu kitabın hazırlanma süreci hakkında bilgiler verdim. Toplantıya mazeretleri sebebiyle katılamayan hocalar da vardı. Saim Sakaoğlu, gönderdiği şu güzel mesajla Hocamızın doğum gününü kutladı:

"Değerli Kardeşim, Aziz Dostum, 55 Yıl Önce Bilim Yoluna Aynı Odada Başladığımız Meslektaşım Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun Bey,

Elbette hatırlayacaksınız o kocaman odayı... Hani, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'nin hemen girişindeki odayı... Bir zamanlar (rahmetli) Prof. Dr. Enver Konukçu ve Prof. Ömer Okumuş ile paylaştığımız odayı... Ben o zaman daha çay içmeyi bırakmadığım için birimize gelen misafirle birlikte bütün odaya çay söylenirdi. Söze o günlerden başlamak istiyorum. Yoksa, bazı dostlarınızın dile getireceği gibi, bizim İstanbul Üniversitesi yıllarımıza kadar uzanacak bir geçmişimiz yok... Ben, dışarıdan soğuk görünümlü olsa da içerisi

sımsıcak olan Fakültemize Kasım 1960'ta öğrenci olarak ayak basmıştım; ya siz?

Sözünü ettiğim o odadaki yaşayışınızı belki değerli eşiniz Prof. Dr. Bilge Ercilasun Hanımefendi bile bilmeyebilir ama ben o günleri dünümden daha iyi hatırlıyorum. Hayatıma giren ilk bilimsel görüş alışverişleri, kitap teatileri, aylık dergi okumaları hep o kocaman odada gerçekleşmişti. Ben bir anlatmaya başlarsam, siz benim için Hacı Bayram Veli Üniversitesi Edebiyat ve İletişim Fakültelerinin ortaklaşa hazırladıkları ve günümüz söyleyişle çok beğeni alan belgeselde de dile getirdiğiniz gibi, bazı olayların inceliklerini bile hatırlamaktayım. Elbette sizin hayatınızda da bu inceliklerle süslü sahneler vardır. Kızılay çevresindeki evinizde ikram ettiğiniz akşam sofrasındaki ana yemeğin ne olduğunu size sormayacağım. Ancak Bahçeli'deki evinizde, akşam yemeği sonrası sohbet etmek için hangi ortak arkadaşımızla geldiğimizi sormak hakkımdır diye düşünüyorum.

Sözü uzatmayayım. Güzel geçeceğinden emin olduğum toplantınıza gelemiyorum... Tıp dilinde acaba bir de 84 yaş sendromu diye bir terim var mı? Artık ölçülü yaşamaya başladım. Adımsayarım yok ama belli mesafelerim onun görevini üstleniyor. Gelecek için ön bilgileri sunmak da, Şubat 1939 doğumlu bir arkadaşınızın üzerine yüklenmiş görev gibi geliyor.

Masal anaları derler ki, "Masallar uzun gitse de ustalar kısa keser..." Onca masaldan aldığımı ilhamla ben de kısa kesiyorum. Prof. Dr. Leylâ Karahan ve Doç. Dr. Hüseyin Yıldız arkadaşlarımızın editörlüğünde ve Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan, Doğumunun 80. Yılında Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun Armağanı adlı, benim de bir yazım ile yer aldığım kitabın tanıtım toplantısının güzel hatıralara vesile olmasını diliyorum. Bu anlamlı toplantı büyük Ercilasun Ailesi'ne, sevenlerinin güzel bir armağanı olsun. Ahmet Bey kardeşimi sevgiyle kucaklıyor, sevdikleriyle birlikte güzel bir gelecek diliyorum."

Son konuşmayı Hocamız yaptı. Her zamanki mütevazı tavrıyla “*Biz işimizi, görevimizi yapıyoruz. Bir akademisyen bir üniversite hocası ne yaparsa onu yapıyoruz.*” diyerek başladığı konuşmasında en büyük iki sevdasının bilim ve Türklük sevdası olduğunu vurguladı, yapmakta olduğu çalışmalarından söz etti, Türk dilinin dokuz bin yıllık macerasını anlattığı kitabının baskıda olduğu haberini verdi.

Takdim ve tanıtım toplantısı, bu konuşmayla sona erdi.

Ömrünü Türklük bilimine hizmet etmekle geçirmiş fikir adamlarına, bilim adamlarına hepimizin vefa borcu vardır. Bugün onlar sayesinde Türk’ün dilini, edebiyatını, tarihini, kültürünü eskisinden daha iyi biliyoruz. Onlar sayesinde köklerimizi, atalarımızı daha doğru tanıyoruz. Türklük bilimi, bu fikir ve bilim adamlarının aydınlattığı yolda genç bilim adamlarının çabalarıyla gelişmeye devam ediyor. Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanan *Doğumunun 80. Yılında Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun Armağanı* kitabı da Türk dünyasına, Türklük bilimine yaptığı hizmetlerden dolayı çok değerli bir fikir ve bilim adamına, Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun’a dostlarının, öğrencilerinin duyduğu minnettarlığın, saygı ve sevginin bir ifadesi olarak hazırlanmıştır.

Sevgili Hocam, daha çok ömrünüz olsun, daha sağlıklı ömrünüz olsun ki bundan sonra da yazarak, konuşarak, üreterek hepimizin özellikle de gençlerin yollarını aydınlatmaya, Türk diline, Türk kültürüne hizmet etmeye devam ediniz.